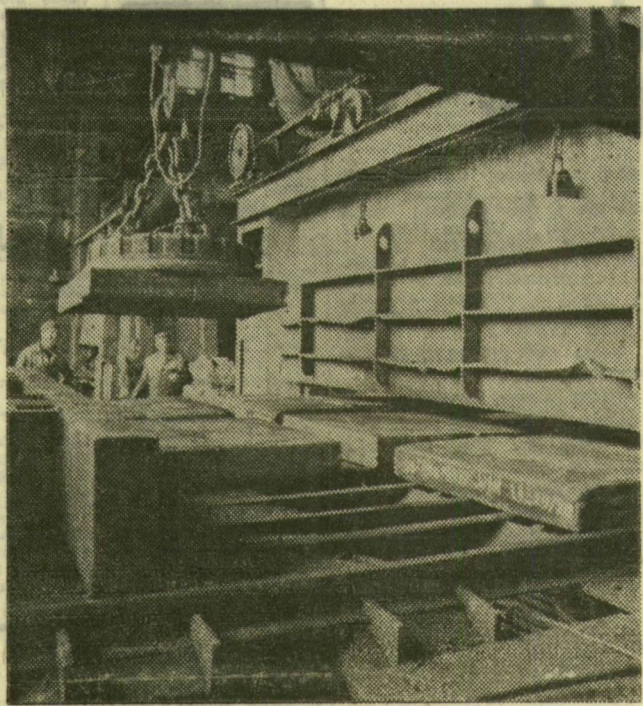

Több mint 180 ezer tonna hengerejt lemez

A Dunai Vasmű Iórci hengerműve látja el az ország üzemait durva lemezzel. A járműiparban, a gépgyártásban, a hid- és egyéb vasszerkezetek stb. építésében nélkülözhetetlen acéllemezekből több mint száznyolcvanezer tonnát gyártanak az idén. Képünkön: A hatalmas vastömböket a legmodernebb, úgynevezett keresztüzeltű kemencében izgatják.

Üzlet, ár, kockázat Mit mutat az ÉLKER gyakorlata?

Az üzlet- és árpolitika egymástól elválaszthatatlan fogalom a Szegedi Élelmiszer Kiskereskedelmi Vállalat gyakorlatában is. Erről beszéltem Csikós János igazgatóhelyettesel, Bödő Szilveszter árcsoportvezetővel, Marosi Gusztáv áruforgalmi előadóval.

Üzletpolitikai célkitűzéseit erre az évre is kidolgozta a Szegedi ÉLKER, noha alapvető változás nem állt fent az előző évhez viszonyítva, sőt a korábbi esztendőkhöz képest sem. Saját negyedik ötéves tervének a népgazdasági terv-megvalósítását kell szolgálnia úgy, hogy a költségvetésből eredő kötelezettségeinek — a közgazdasági szabályozáshoz igazodva — eleget tudjon tenni. Ezt az áruforgalom hatékonyságának növelésével kívánják elérni, azon keresztül pedig a nyereség maximálására törekedtek a népgazdaság és saját dolgozóik érdekeinek megfelelően.

Az üzletpolitikát nap mint nap apró munkával kell érvényre juttatni üzlethálózatokban — állították a beszélgető partnereim. Ehhez azonban erősíteni kell a piaci pozícióikat, üzleteik számára megnyerni újabb vásárlókat, ami nem megy befektetés nélkül. Ennek egyik útja új, korszerű üzletek nyitása, mint amelynek tanúi voltunk a közelmúltban a tarjáni 10-es ABC-áruház felavatásakor is.

Jutott-e hely a Szegedi ÉLKER üzletpolitikájában a népesedéspolitikai irányelveknek, a dolgozó nők otthoni munkájának segítésére, az élettani szempontból fontos áruk körének bővítésére? Gondolt, és ennek érvényesítésére nagy teret szentelt. A bébiételeket és a babaápolási cikkeket szinte minden üzletében megtaláljuk, azokat szorgalmasan ajánlják is. Az előre rendelés megkedveltetése szintén üzletpolitika, s ma már házhoz szállíthatni az árut szintén nem luxus: könnyíti a dolgozó asszonyok második műszakját. A diabetikus ételek választékának köre is eléggé széles, már az e cikkek árusítására kijelölt üzletekben. A takarítást, a mosást, a mosogatót megkönnyítő mosó- és tisztítószereknek azt a skáláját kínálják, amit az ipar felkínál. Beszélgető partnereim mind azt megtoldták azzal, hogy az üzletpolitikában megkülönböztetett figyelmet fordítanak arra, hogy ellássák a

szerényebb igényű, alacsony keresetű dolgozókat és nyugdíjasokat olcsó és közepártszerű árakkal. Eppen ezért élnek is az árubeszerzésben mindazokkal a lehetőségekkel, amelyekkel ez a törekvés állandó jelleggel megvalósítható.

Ennél a pontnál értünk közel a Szegedi ÉLKER árpolitikájához, amelynek motója: szolid árak. Azt jelenti ez, hogy a kereslet és a kínálat összhangja a fogyasztók megelégedésében jusson kifejezésre? Főleg azt, a másik oldalon viszont a vállalat eredményességét is tükrözi, sőt azt is: hogyan éltek a kockázati alappal? Ennek összege ebben az évben mintegy másfél millió forint. Ebből az első félévben felhasználtak mintegy fél millió forintot, nagyjából ennyi esik a második félévre is. Erdemes belelapozni a Szegedi ÉLKER 1975-ös árpolitikai tervébe is, hogy mit vállalt, és mit valósított meg abból. A háztartásokat leginkább érintő, a kormány által meghirdetett zöldség- és gyümölcsprogram megvalósítása a maga eszközeivel ennek a vállalatnak is érdeke. Csak erre szorítkozva emeljük ki e vállalat gyakorlatából példaként a következőket: a primőr zöldség és gyümölcs árérése 20 százalékos lehet. Folyamatos és nagyobb mennyiségű áru esetében viszont csak 15 százalék, még akkor is csak annyi, ha jelentősebb szállítási költség merülne fel. Ha a kínálat kedvezőtlenebb alakul, alacsonyabb árréssel is meg kell elégedni. Ez egyenes beszéd, és az is: „Mellőzzük azt a szállítót, amelynek szűk az árukínálata, vagy monopolhelyzetét kihasználva az átlagos árnál magasabbat számít.”

Vizsgáljuk tovább az áru körülményét beszerzését, a kockázati alap okos felhasználását. A múlté már a tavaly novemberi, a Belkereskedelmi Minisztérium elismerését is kiérdemlő kedvezményes konzervvásár a Marx téren. A 2 millió 700 ezer forint forgalom mellett a vásárlók kedvezménye elérte a 600 ezer forintot. Az idei árengedmények kezdődtek azzal, hogy a napi piaci árnál 20–25 százalékkal olcsóbban adták a tojást a Szegedi ÉLKER-üzletek. A vásárlók kedvezménye ez esetben 50 ezer forint. Folytatódott az akció az őszibabával, a rakvásárral. Ezzel a vá-

sárlók 35 ezer forintot nyertek. Azután pedig: az osztályos cecei paprikát kilogrammonként 1–1,80-nal olcsóbban mérték a piaci árnál. A vásárlók kedvezménye csak ennél az árnál 20 ezer forint a kockázati alappól. Kiterjedt az árkedvezmény az idén — 8–20 százalékgig — a mirelit árukra, hidegkonyhai készítményekre, félkész és kész cukrászati termékekre, konzervekre, baromfiira, korszerű háztartási cikkekre, és vegyiárukra, cigarettára stb. Egy másik, olcsóbb beszerzésből eredő kedvezményt — mintegy 100 ezer forintot — szintén a vásárlóknak adott a Szegedi ÉLKER, a 20–40 százalékos engedményt adó konzervvásárral. A textilművekben többször rendeztek — a termelő cégekkel közösen — árubemutatót és vásárt, az ott dolgozó nők egyetértésével.

Az esztendő hátralévő részében még további kedvezményekre lehet számítani, mert futja még a vállalat kockázati alappól. A napi piaci árnál kedvezőbb áron folytatják az almavásárt, amely mintegy 100 ezer forint megtakarítást eredményez a vásárlóknak. Soros a dió-, a mákvásár, év végéig tart az engedményes teaakció. Kockázati alappól használ fel a Szegedi ÉLKER a nála hagyományosan olcsó fenyőfűvására, hogy régen kialakított árát változatlanul fenn tudja tartani.

Üzlet- és árpolitika... — ebből indultunk ki, és végül eljutottunk azokhoz, akik e vállalat célkitűzéseit valóra váltják: akik a pulton belül állnak. Nélkülük — akik személyükben is képviselik a kereskedelem kulturáltságát — nem lehet üzlet- és árpolitikát megvalósítani. Szakképzettségükre, a többség törzsgárda mivoltára építheti fel ez a vállalat is előrehaladását, az igazán jó kereskedőkkel.

Lódi Ferenc

Rákkutatók kongresszusa

Az onkológusok világszerte mind többet foglalkoznak a rosszindulatú daganatok víruseredetének kutatásával. Eppen az e téren elért eredményekért ítélték oda három tudósoknak a közelmúltban az orvosi Nobel-díjat.

A magyar onkológusok tegnap kezdődött XI. kongresszusa — a rosszindulatú daganatok diagnosztikája és terápiája mellett — is ezt a témát vizsgálja. A kétnapos tanácskozáson a hazai kutatók, s e tudomány néhány, magasan jegyzett külföldi szaktekintélye vesz részt. (MTI)

Út a társadalmi egyenlőséghez

A társadalmi egyenlőség követelése mindig is központi szerepet játszott a marxizmus eszmerendszerében. Napjainkban azonban különösen aktuális a társadalmi egyenlőség problémája. A szocialista fejlődés azon szakaszába jutottunk ugyanis, amikor az előző társadalmaktól örökölt alapvető osztályegyenlőtlenségek felszámolásán túljutva, fokozatosan csökkennek a még meglévő osztályjellegű, illetve osztályeredetű különbségek.

A marxizmus klasszikusai elsődlegesen az osztályok megszüntetésének követelésében látták a proletár egyenlőség reális tartalmát. Ma, az osztálykülönbségek végleges felszámolásának időszakában tehát jogosan vehető fel a kérdés: mit jelent számunkra, itt és most, a társadalmi egyenlőség követelése?

A hétköznapi gondolkodás — sőt egyes teoretikusok — számára az egyenlőség az emberek közötti mindenfajta társadalmi (gazdasági, kulturális stb.) különbség megszüntetését jelenti, és az egyenlőség felé vezető utat a fokozatos nivelláláson-nivellálódáson keresztül képzelik el.

Lenin egyik beszédében hangsúlyozottan hívta fel a figyelmet arra: „az állítani, hogy mi minden embert egymással egyenlővé teszünk, ez a legürebb frázis és ostoba kitalálás”. A marxizmus éppen hogy minden egyes ember szabad fejlődését tűzi ki célul, és élesen elutasítja az egyformaság falanszterotópiáját. Az egyenlőséget megszüntető egyformaság közösségével szemben a jövő kommunista közösségeinek az alapja — Marx szavaival élve — „az emberek olyan egysége az emberekkel, amely az emberek közötti reális különbségeken alapul”. S itt a „realison” van a hangsúly. Ebből következik, hogy feladatunk nem a társadalmi különbségek megszüntetése „általában”, hanem azoknak a társadalmi egyenlőtlenségeknek a felszámolása, amelyek az egyéniség szabad kifejlődését, a lehetőségek különbsége révén akadályozzák.

Többek között ezért sem egyszerűen a társadalmi különbségek fokozatos nivellálása jelenti elsődlegesen a társadalmi egyenlőség megvalósításának útját. Egyfelől léteznek az emberek között olyan különbségek, amelyek sohasem szüntethetők és szüntethetők meg. Pusztán példaként, utaljunk itt az egész történelmet végigkísérő társadalmi egyenlőtlenségre, a nemek közötti egyenlőtlenségre. A nemek változagos egyenjogúsága nem alapulhat a férfi és a nő közötti tényleges különbségek figyelmen kívül hagyásán, ellenkezőleg: a férfi és a nő közötti egyenlőség előfeltétele, hogy a közöttük levő reális különbségekből induljunk ki.

Másfelől, napjainkban léteznek olyan társadalmi különbségek, amelyek ugyan egyenlőtlenségeket teremtenek, mégis a társadalmi haladás feltételeit jelentik, és így fenntartásuk a személyiség kibontakozásának, a jövőbeni tényleges egyenlőségnek is feltételei. A munka szerinti elosztás elvéből például nyilvánvalóan egyenlőtlenségek következnek. A társadalom anyagi gazdagságának fejlődése azonban mégis ezen egyenlőtlenségeket is eredményező elv mind következetesebb érvényesítését, nem pedig mellőzését követeli. A társadalom anyagi gazdagságának szüntelen növelése nélkül pedig elképzelhetetlen azoknak a feltételeknek a kibontakoztatá-

sa, amelyek hiányában az egyéniség szabad kifejlődése helyébe az egyéniség elszűkülése, az anyagi és kulturális értelemben egyaránt vett „kollektív szegénység” lépne.

Harmadrészt a nivellálás sok esetben egyáltalán nem a tényleges társadalmi különbségek megszüntetését eredményezi. A szocialista fejlődés korábbi tapasztalatai is mutatják, hogy például a nivellálás igényével fellépő bérpolitika a gazdaságilag szükséges anyagi ösztönzést olyan bérben kívüli juttatások felé terelheti, amely után az indokoltnál nagyobb (a társadalmi igazságot is sértő) egyenlőtlenségeket eredményezhet.

Bármennyire is különösek hangozzék tehát, a társadalmi egyenlőség megvalósulásának a társadalmi egyenlőtlenségek tudatos kezelése az előfeltétele, vagyis bizonyos egyenlőtlenségeket tudatosan támogatnunk kell ahhoz, hogy hatékonyabban léphessünk fel a szocialista céljainknak nem megfelelő egyenlőtlenségekkel szemben.

Napjainkban például a magasabb képzettség általában a társadalmi munkamegosztás rendszerében jobb pozíciót eredményez. Ebből magasabb jövedelem, jobb életkörülmények következnek, és a jobb körülmények között levő szülők jobb eséllyel segíthetik gyermekeiket a magasabb képzettséghez. Az egyenlőtlenségek egymásra épülésének ebben a sorozatában csak az utolsó láncszem teremt szocialista céljainkkal ellentétes egyenlőtlenséget. Eppen ezért igyekeznünk csökkenteni a gyermekek továbbtanulási esélyeiben a szülők társadalmi helyzetéből következő egyenlőtlenségeket. Csakhogy itt sem általában akarunk egyenlő esélyeket biztosítani — mindenfajta különbségtől eltekintve — a továbbtanuláshoz. A képesség, a szorgalom, a rátermettség különbségeit akarjuk mind erőteljesebben érvényre juttatni azáltal, hogy a szülők társadalmi helyzetének a továbbtanulásra gyakorolt hatását csökkenteni szándékozunk.

Marx a gothai program kritikájában rámutatott, hogy a szocializmus egyik lényegi sajátossága a munka szerinti egyenlőség megvalósulása, illetve a munka szerinti elosztás elvéből következő egyenlőtlenségek egymásra épülése. Az egyenlőtlenségek tudatos kezelésében tehát alapvető szempont a munka szerinti elosztás elvéből következő egyenlőtlenségek következetes vállalása, és az ezt akadályozó egyenlőtlenségek háttérbe szorítása.

Az egyenlőtlenségek megszüntetésének fő területe ugyanis nem az elosztásban keresendő. Az elosztásból érvényesülő egyenlőtlenségek alapja magának a munkavégzési folyamatnak az egyenlőtlensége. A tényleges társadalmi egyenlőség megvalósulásának a tevékenységek szerkezetének radikális átalakítása a feltétele. Ameddig élesen elkülönül egymástól a magasán kvalifikált és a képzettséget sem igénylő, az egyszerű és a bonyolult, az alkotó és a rutinszerű munka, addig mindig is fenn fog állni az e munkákat végzők csoportjai közötti egyenlőtlenség. A tényleges egyenlőséghez tehát a társadalmi munkamegosztás rendszerének kell átalakulnia, amihez történelmileg is hosszú idő szükséges.

Kolosi Tamás

Fogászati és testápolási hónap Sajtótájékoztató

A fogbetegségek megelőzését, a szájhygiénát, a rágas fontosságát, a helyes táplálkozást, a rendszeres fogkezelést propagálják novemberben a fogászati és testápolási hónapban — erről tájékoztatta az újságíró-

kat kedden a Gyermekfogászati Klinikán dr. Gonda György, az Egészségügyi Felvilágosító Központ igazgatója.

A fogászati nevelés hatékonyságát tanulmányozó hazai és külföldi vizsgálatok tapasztalatai szerint a fogbetegségek megelőzését szolgáló ismeretterjesztő, nevelő tevékenység hatékonyabb, ha nem korlátozódik a szájjápoló részkérdésre, hanem az egészség megvédésének általánosabb problémáiba illeszkedik. A fogászati hónapnak nemcsak az a célja, hogy novemberben mind többen és többen keressék fel a szakrendeléseket, hanem — a fogromlás személyi megelőző módszereinek ismertetésével és tudatosításával — a lakosság mozgósítása a fog- és szájhigiéniára.

Néprajzi nemzetiségkutató konferencia Békéscsabán

Tizenkét ország szakembereinek részvételével négy napos nemzetközi néprajzi nemzetiségkutató konferencia kezdődött kedden, Békéscsabán. A megnyitón dr. Ortutay Gyula akadémikus hangzott el, hogy a nemzetiségi kérdések tudományos megközelítése az az út, amely a politikai egyetértéshez vezet. Az egyik nagy példát Bartók Béla adta, aki nemcsak a zene megújításában nyújtott maradandót, hanem abban, hogy tudományos munkásságával Közép-Európa népeinek együttélését elemelte. Az előadó végül javasolta, hogy a jövőben rendszeresen tartssanak nemzetközi néprajzi nemzetiségkutató konferenciát.

A plenáris ülésen még 3 előadás hangzott el, majd a tanácskozás két szekciójában folytatódott.